

Oliy tibbiy ta'limda klinik farmakologiya fanini kredit-modul tizimiga muvofiq holda o'qitishning amaliy holati

No'monova Go'zaloy Davronbek qizi
Andijon davlat tibbiyot instituti

Kirish. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti 1971-yilda farmakologiyani muhim yo'nalishi bo'lgan klinik farmakologiyani mustaqil fan sifatida tan oldi. Ushbu qarorning asosiy maqsadi — dorilarning farmakodinamikasi va farmakokinetikasini, ularning o'zaro ta'siri hamda salbiy oqibatlarini zamonaviy ilmiy yondashuvlar yordamida chuqur o'rganishdan iboratdir. **Klinik farmakologiya** - bu muayyan kasallik yoki sindrom bilan og'rikan bemorga dori tanlashda, ularning klinik va farmakologik xususiyatlarini hisobga olib, eng maqbul va xavfsiz dori kombinatsiyasini tavsiya etish, shuningdek, olib borilayotgan farmakoterapiyaning samaradorligi hamda xavfsizligini nazorat qilishga qaratilgan fan sohasidir. Oliy tibbiy ta'limda aynan shu fanning ham kredit-modul tizimiga asoslangan holda o'qitilishi talabalar va pedagoglarga ko'plab qulayliklarni yaratdi.

Kredit-modul tizimi — bu o'quv jarayonini tashkil etishning zamonaviy shakli bo'lib, u o'qitishning modul texnologiyalari va talaba bilimni kredit birliklari orqali baholash tizimiga asoslanadi. Ushbu tizimni to'liq joriy etish murakkab, ammo ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladigan ko'p qirrali jarayondir. Kredit-modul tizimining asosiy tamoyillaridan biri — talabaning mustaqil ishlashini ta'minlash va ta'lim jarayonida student-centered learning (ya'ni o'quv jarayonining markazida talaba turadi) tamoyiliga tayanishdir.

Mavzuning dolzarbligi: So'nggi yillarda oliy tibbiy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, ta'lim jarayonini xalqaro standartlarga moslashtirish hamda bo'lajak shifokorlarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish maqsadida kredit-modul tizimi bosqichma -bosqich joriy etilmoqda. Ushbu jarayonda klinik farmakologiya fanini o'qitish alohida ahamiyat kasb etib, u shifokorlarning dori vositalarini klinik amalyotda oqilona, xavfsiz va samarali qo'llashga oid bilim va ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Klinik farmakologiya fanini kredit-modul tizimi asosida o'qitish: ilmiy-uslubiy va amaliy jihatlar:

Agar klinik farmakologiya faniga jami 114 soat ajratilgan bo'lsa, u 4 kreditga teng bo'ladi. Talaba bir semestr davomida 20–25 kredit to'plasa, smestrni muvaffaqiyatli yakunlab, keyingi bosqichga o'tishga haqli bo'ladi. Kredit-modul tizimi talabalarga mustaqil ishlashga keng imkoniyat yaratadi, shuningdek, fanlardan qarzdorliklarni belgilangan muddatlarda (masalan, yozgi yoki qishki semestrlarda) topshirish imkonini beradi.

Ilmiy-metodik asoslar:

Klinik farmakologiya kursini yakunlagan talaba quyidagi kompetensiyalarni egallashi lozim:

- Dorilarning farmakokinetik va farmakodinamik xususiyatlarini tahlil qilish;
- Individual bemor holatiga mos dori tanlashni amalga oshirish;
- Nojo‘ya ta’sirlarni oldindan aniqlash va farmakonazoratni yuritish;
- Klinik holatlarda dalillarga asoslangan qarorlar qabul qilish.

1) O‘qitish usullari:

Kredit-modul tizimi an’anaviy ma’ruzalar bilan bir qatorda interaktiv va amaliy yo‘naltirilgan metodlarni ham o‘z ichiga oladi: klinik case-study (keys-stadilar), problem-based learning (muammoli o‘qitish), simulyatsion mashg‘ulotlar va OSCE (Objective Structured Clinical Examination), kichik guruhlar bilan farmakoterapiya bo‘yicha muhokamalar.

2) Baholash tizimi:

Baholash ikki turga bo‘linadi: jarayonli (formativ) va yakuniy (summativ):

- 1) Jarayonli baholash: seminarlar, testlar, case yechimlari, laboratoriya mashg‘ulotlari;
- 2) Mustaqil topshiriqlar: referatlar, prezentatsiyalar, klinik tahlillar;
- 3) Yakuniy nazorat: testlar, yozma ishlar, og‘zaki javoblar yoki OSCE shakli.

5) Natijalar va samaradorlik:

- Kredit-modul tizimi asosida o‘qitilgan talabalar farmakoterapiya bo‘yicha qaror qabul qilishda 20–25% yuqori natija ko‘rsatgan;
- Talabalarning mustaqil ishlash va dalillarga asoslangan tibbiyotdan foydalanish ko‘nikmalari sezilarli darajada oshgan;
- Klinik holatlarni tahlil qilishda analitik fikrlash va amaliy qaror qabul qilish ko‘nikmalari shakllangan.

Xulosa shundan iboratki, Klinik farmakologiya fanini kredit-modul tizimi asosida o‘qitish:

- Talabalar klinik fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi;
- O‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi hamkorlikni mustahkamlaydi;
- Mustaqil ta’lim va o‘zini baholash madaniyatini shakllantiradi;
- Talabalarni zamonaviy tibbiyot amaliyotiga tayyor, malakali mutaxassis sifatida yetishtirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1.O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. Kredit-modul tizimini joriy etish metodik ko‘rsatmalar, Toshkent, 2022

2.O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda 824-son qarori. Oliy ta’lim muassasalarida o‘quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish to‘g‘risidagi qarori.

3.Izimovna U.R. “Kreditno-modulnaya sistema organizatsii obucheniya kak faktor formirovaniya umeniy samoobrazovatelnoy deyatelnosti studenta”. Avtoreferat - Orenburg-2010.